

Câu 1 (trang 71 sgk Tiếng Việt lớp 5)

Đọc bài văn Vịnh Hạ Long của Thi Sảng và trả lời câu hỏi:

Vịnh Hạ Long

Vịnh Hạ Long là một thắng cảnh có một không hai của đất nước Việt Nam.

Cái đẹp của Hạ Long trước hết là sự kì vĩ của thiên nhiên. Trên một diện tích hẹp mọc lên hàng nghìn đảo nhấp nhô khuất khúc như rồng chầu phượng múa. Đảo có chỗ sừng sững chạy dài như bức tường thành vững chãi, ngăn khơi với lộng, nổi mặt biển với chân trời. Có chỗ đảo dàn ra thưa thớt, hòn này với hòn kia biệt lập, xa trông như quân cờ bày chon von trên mặt biển. Tùy theo sự phân bố của đảo, mặt vịnh Hạ Long lúc tỏa mênh mông, lúc thu hẹp lại thành ao, thành vũng, lúc bị kẹp giữa hai triền đảo như một dòng suối, lúc uốn quanh chân đảo như dải lụa xanh.

Thiên nhiên Hạ Long chẳng những kì vĩ mà còn duyên dáng. Nét duyên dáng của Hạ Long chính là cái tươi mát của sóng nước, cái rạng rỡ của đất trời. Sóng nước Hạ Long quanh năm trong xanh. Đất trời Hạ Long bốn mùa sáng nắng. Bốn mùa Hạ Long mang trên mình một màu xanh đậm thắm: xanh biếc của biển, xanh lam của núi, xanh lục của trời. Màu xanh ấy như trường cửu, lúc nào cũng bát ngát, cũng trẻ trung, cũng phơi phới.

Tuy bốn mùa là vậy, nhưng mỗi mùa Hạ Long lại có những nét riêng biệt, hấp dẫn lòng người. Mùa xuân của Hạ Long là mùa sương và cá mực. Mùa hè của Hạ Long là mùa mùa gió nồm nam và cá ngừ, cá vược. Mùa thu của Hạ Long là mùa trăng biển và tôm he... Song quyến rũ hơn cả vẫn là mùa hè của Hạ Long. Những ngày hè đi bên bờ biển Hạ Long ta có cảm giác như đi trước cửa gió. Ngọn gió lúc êm ả như ru, lúc phần phật như quạt, mang cái trong lành, cái tươi mát của đại

dương vào đất liền, làm sáng khoái tâm hồn ta. Trong tiếng gió thổi, ta nghe tiếng thông reo, tiếng sóng vỗ, tiếng ve ran và cả tiếng máy, tiếng xe, tiếng cần trục từ trên các tầng than, bến cảng vòng lại. Những âm thanh của sự sống trăm ngả tụ về, theo gió ngân lên vang vọng.

Núi non, sóng nước tươi đẹp của Hạ Long là một bộ phận của non sông Việt Nam gấm vóc mà nhân dân ta đời nọ tiếp đời kia mãi mãi giữ gìn.

Theo Thi Sảnh

- a) Xác định phần mở bài, thân bài, kết bài của bài văn trên.
- b) Phần thân bài gồm có mấy đoạn? Mỗi đoạn miêu tả những gì?
- c) Những câu văn in đậm có vai trò gì trong mỗi đoạn và trong cả bài?

Trả lời:

a) * Phần mở bài:

- Từ "Vịnh Hạ Long là một ..." đến "đất nước Việt Nam".

* Phần thân bài:

- Từ "Cái đẹp của Hạ Long trước hết là sự kì vĩ của thiên nhiên..." đến "theo gió ngân lên vang vọng".

* Phần kết bài:

- Từ "Núi non, sóng nước tươi đẹp..." đến "đời nọ tiếp đời kia mãi mãi giữ gìn".

b) * Phần thân bài gồm có ba đoạn.

* Mỗi đoạn miêu tả:

- Đoạn một: "Cái đẹp của Hạ Long trước hết... uốn quanh chân đảo dải lụa xanh."

→ Sự kì vĩ của thiên nhiên đã làm nên vẻ đẹp độc đáo của Vịnh Hạ Long.

- Đoạn hai: "Thiên nhiên Hạ Long chẳng những cũng trẻ trung, cũng phơi phới". →

Vẻ đẹp duyên dáng của Hạ Long qua bốn mùa: luôn mang trên mình một màu xanh đầm thắm.

- Đoạn ba: "Tuy bốn mùa là vậy... theo gió ngân lên vang vọng." → Miêu tả những

nét riêng biệt và luôn hấp dẫn lòng người qua mỗi mùa của Hạ Long. Đặc biệt, đó là vẻ quyến rũ của mùa hè ở Hạ Long.

c) Vai trò của những câu văn in đậm:

- Trong mỗi đoạn: nhằm nêu ý chủ đề, nội dung nổi bật, đáng chú ý của toàn đoạn ấy. Và nội dung được diễn giải trong toàn đoạn cũng nhằm thể hiện nội dung chủ đạo đã nêu ở câu in đậm đứng đầu đoạn.

- Trong cả bài: Nhằm nêu rõ các ý lớn của cả bài văn, cũng có nghĩa là nội dung được ghi ở các câu in đậm chính là nội dung tóm tắt của cả bài văn. Tất cả đều nhằm khơi gợi sự chú ý của người đọc khi tìm hiểu tác phẩm văn học.

Câu 2 (trang 72 sgk Tiếng Việt lớp 5)

Dưới đây là phần thân bài của một bài văn tả cảnh Tây Nguyên. Em hãy lựa chọn câu mở đoạn thích hợp nhất từ những câu cho sẵn dưới mỗi đoạn.

Đoạn 1:

[...] Phần phía nam của dải Trường Sơn nằm ở đây với nhiều ngọn núi cao từ 2000 đến 2600 mét, quanh năm mây phủ trắng đầu. Bên những chóp núi cao là những thảm rừng dày. Có nhiều khu nguyên sinh từ bao đời nay chưa in dấu chân người.

a) Tây Nguyên là miền đất núi non điệp trùng.

b) Tây Nguyên có núi cao chất ngất, có rừng cây đại ngàn.

c) Đến với Tây Nguyên là đến với mảnh đất của những cánh rừng hoang sơ.

Đoạn 2:

[...] Những đồi tranh vàng óng lao xao trong gió nhẹ. Những đồi đất đỏ như vung úp nối nhau chạy tít tắp tận chân trời. Đó đây, những cụm rừng xanh thẫm như ốc đảo nổi lên giữa thảo nguyên. Những đồn điền cà phê, chè,... tươi tốt mênh mông. Những rẫy lúa, nương ngô bên những mái nhà sàn thấp thoáng trải dài ven bờ suối, hoặc quây quần trên những ngọn đồi.

Theo AY DUN và LÊ TẤN

a) Nhưng Tây Nguyên đâu chỉ có núi cao và rừng rậm. Tây Nguyên còn là miền đất của những dòng sông cuộn cuộn, những dòng suối nên thơ.

b) Nhưng Tây Nguyên đâu chỉ có núi, có rừng. Tây Nguyên còn là miền đất âm vang tiếng cồng chiêng từ ngàn đời.

c) Nhưng Tây Nguyên đâu chỉ có núi cao và rừng rậm. Tây Nguyên còn có những thảo nguyên rục rỡ trong nắng dịu mùa xuân, như những tấm thảm lụa muôn màu, muôn sắc.

Phương pháp giải:

Em hãy chú ý tới nội dung chính của mỗi đoạn và chọn câu mở đoạn có nội dung bao trùm.

Trả lời:

- Đoạn 1: Ta điền câu (b): Tây Nguyên có núi cao chất ngất, có rừng cây đại ngàn.

Sở dĩ ta chọn câu này làm câu mở đoạn vì câu văn nói đến hai đặc điểm của Tây Nguyên đó là núi cao và rừng cây nguyên thủy.

- Đoạn 2: Ta điền câu (c): Nhưng Tây Nguyên đâu chỉ có núi cao và rừng rậm. Tây Nguyên còn có những thảo nguyên rực rỡ trong nắng dịu mùa xuân, như những tấm thảm lụa muôn màu, muôn sắc.

Ta chọn câu này vì nó vừa có quan hệ từ (tiếp nối hai đoạn) vừa tiếp tục giới thiệu đặc điểm của địa hình Tây Nguyên - vùng đất của những thảo nguyên muôn màu sắc.

Câu 3 (trang 72 sgk Tiếng Việt lớp 5)

Hãy viết câu mở đoạn cho một trong hai đoạn văn ở bài tập 2 theo ý của riêng em.

Trả lời:

* Viết câu mở đoạn cho đoạn văn thứ nhất.

"Tây Nguyên quê em có thiên nhiên thơ mộng và núi non điệp trùng. Nơi ấy có những ngọn núi cao vời vợi và những thảm rừng xanh thẳm dài vô tận."